

УДК 008-061.2

Цитування:

Мохнюк Р. С. Культурні практики творчих спілок у розбудові громадянського суспільства. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 2. С. 42-48.

Mokhnyuk R. (2021). Cultural practices of creative unions in the development of civil society. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 2, 42-48. [in Ukrainian].

*Мохнюк Руслан Степанович,
кандидат педагогічних наук,
директор Рівненського центру
підвищення кваліфікації
та перепідготовки працівників культури
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
rivne_nakkkim@ukr.net*

КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ ТВОРЧИХ СПІЛОК У РОЗБУДОВІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Мета роботи. Дослідити діяльнісний вплив творчих спілок на культуротворення громадянського суспільства на основі культурних практик, що ними створені. **Методологія** дослідження. Міждисциплінарне вивчення проблеми базується на застосуванні методів аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації у відповідності до культурологічного дискурсу. Історіографічний метод дав можливість критично осмислити публікації науковців із заявленої нами тематики; історичний метод дозволив окреслити витoki, побутування, трансформацію творчих спілок у контексті відповідного культурного середовища. **Наукова новизна** роботи полягає у виявленні громадяноформуючого потенціалу культурних практик творчих спілок. **Висновки.** Подальшу діяльність творчих спілок представляємо системою кейсів: змістонаповнюючий – культуротворча місія творчих спілок спрямована на формування сучасного культурного простору України; тематико-констатуючий – актуальність та різновекторність характеризує тематику культурних практик, це івенти патріотичного, громадянського, національного, екологічного, благодійного, художньо-естетичного спрямування; формотворчий – культуротворчі ініціативи творчих спілок представлені формотворчим розмаїттям: виставки, вернісажі, інсталяції, хепенінги, перформанси, пленери, бієнале, майстер-класи тощо; організаційно-кластерний – співпраця творчих спілок з об'єднаними територіальними громадами з використанням громадянського активізму населення з метою культурного розвитку локальних територій та створення логотипів дизайнерами; арт-терапевтичний – діяльність творчих спілок рекомендуємо спрямовувати на реабілітаційні культурні практики для учасників АТО, ООС, людей з особливими потребами, потерпілими від пандемії COVID-19 та локдаунів; просвітницький – в умовах карантину доцільно активізувати діяльність творчих спілок в онлайн-режимі. Такий підхід зробить ефективним процес культуротворення громадянського суспільства, залучивши до нього широкі верстви населення.

Ключові слова: громадянське суспільство, творчі спілки, культуротворчість, дизайн, айдентика, художні виставки, пленери, благодійність.

Mokhnyuk Ruslan, PhD in Pedagogics, director of Rivne Centre of Enhancing to Qualification and Retraining of Workers of Culture, National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

Cultural practices of creative unions in the development of civil society

The purpose of the article is to investigate the impact of creative unions on the culture of civil society based on the cultural practices they have created. **Methodology.** Interdisciplinary study of the problem is based on the application of methods of analysis, synthesis, generalization, systematization in accordance with the cultural discourse. The historiographical method made it possible to critically comprehend the publications of scholars on our stated topics; the historical method made it possible to outline the origins, way of life, and transformation of creative unions in the context of the corresponding cultural environment. **Scientific novelty** work is to identify the civic potential of cultural practices of creative unions. **Conclusions.** Systematization of further activity of creative unions is represented by the following cases: content-filling - cultural mission of creative unions is aimed at forming a modern cultural space of Ukraine; thematic-ascertaining - relevance and multi-vector characterizes the themes of cultural practices, these are events of patriotic, civic, national, ecological, charitable, artistic and aesthetic orientation; formative - cultural initiatives of creative unions are represented by formative diversity: exhibitions, openings, installations, happenings, performances, plein airs, biennials, master classes, etc.; organizational and cluster - cooperation of creative unions with united territorial communities with the use of civic activism of the population for the purpose of cultural development of local territories and creation of logos by designers; art-therapeutic - we recommend directing the activity of creative unions to rehabilitation cultural practices for participants of anti-terrorist operation, environmental protection, people

with special needs, victims of the COVID-19 pandemic and lockdowns; educational - in quarantine it is advisable to intensify the activities of creative unions online. This approach will make the process of cultural creation of civil society effective, involving broad sections of the population.

Key words: civil society, creative unions, cultural creativity, design, identity, art exhibitions, plein airs, charity.

Актуальність теми дослідження. Громадянське суспільство в Україні не набуває стабільного, поступального характеру. Скачкоподібні прояви його розвитку залежні від економічної, політичної, соціальної, культурної ситуації. Сьогодні в умовах глобалізації, структурної перебудови економіки, пов'язаної з децентралізацією, посилення конкуренції в усіх галузях, зокрема і в культурі, а також поширення інтеграційних тенденцій все більшої актуальності набувають дослідження процесів формування і функціонування вертикально-інтегрованих структур. У нашому випадку це інтеграція творчих спілок з громадами та громадянським суспільством. На основі інтеграції, взаємодії, співпраці цих інституцій посилюється синергетичний ефект їх діяльності. У цій площині, серед іншого, знаходяться культурні практики, зокрема, культурно-мистецькі проекти творчих спілок, що покликані сприяти активізації громадянської позиції особистості. Залучення у процес громадянськоформуючої соціалізації особистості таких інституцій, як творчі спілки, є ефективним в силу того, що у своїй діяльності вони оперують засобами мистецтва, в якому існуюча модель синергії раціонального, інтелектуального і емоційного має великий потенціал впливу на особистість, а через неї і на розвиток громадянського суспільства. Постановка проблеми лежить у площині існуючих протиріч між наявними можливостями впливу творчих спілок як громадських організацій на розбудову громадянського суспільства і реальними діями щодо використання їх культуротворчого потенціалу в розвитку громадянського суспільства в Україні. Все вищезазначене робить актуальною заявлену нами тему.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Існуючі напрацювання науковців позиціонують свої погляди на процеси культуротворення громадянського суспільства засобами громадських інституцій, якими, серед інших, є творчі спілки. Набувають теоретичного осмислення роботи О. Копієвської, Л. Крупеніної, Г. Романенко, В. Шатунова, В. Шейка та ін. Так, О. Копієвська досліджує культуротворчі аспекти проблем у глобальних, глокальних та локальних вимірах, що взаємообумовлюють один одного. Вона розглядає також «культурні

практики як вид людської діяльності», визначаючи їх «вплив на регулювання культурного життя як окремо взятої людини, громадянина, так і на певну соціальну групу з метою формування світогляду, розвитку та реалізації культуротворчого потенціалу» [2, 405]. У наукових доробках О. Копієвська побіжно торкається діяльності творчих спілок, констатує наявність існуючих проблем [2]. В. Шейко серію статей присвячує провідним літературним об'єднанням в Україні різних років, акцентуючи увагу на культуротворчих аспектах їх діяльності. Літературні спілки виконували соціально-культурне замовлення держави за «рахунок студійної роботи літературно-культурологічних, художніх, театральних, музичних студій», «де навчання було організоване у такий спосіб: освоєння теоретичних питань, читання і аналіз відповідних творів, творча практика» [9, 6]. Видатні представники літературно-культурологічних об'єднань «творчістю, громадською позицією закладали відродження та основи формування національних духовних засадах молоді української державності» [9, 15]. Автори монографії Г. Романенко та В. Шейко окреслюють основні віхи історії, сучасного побутування та проблем літературно-художніх спілок, альтернативних об'єднань, асоціацій. У науковій праці зазначається, що в роки незалежності України у діяльності творчих спілок сталися якісні зміни: «з'явилися альтернативні форми об'єднань»; відбулося та і відбувається «повернення до української культури насильно вилучених імен і здобутків»; відбувається «встановлення зв'язків із діаспорою і світовим художнім середовищем» [6, 136]. Все це позитивно як впливало, так і впливає на розвиток громадянського суспільства в Україні.

Мета роботи – дослідити діяльнісний вплив творчих спілок на культуротворення громадянського суспільства на основі культурних практик, що ними створені.

Методологія дослідження. Міждисциплінарне вивчення проблеми базується на застосуванні методів аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації у відповідності до культурологічного дискурсу. Історіографічний метод дав можливість критично осмислити публікації науковців із

заявленої нами тематики; історичний метод дозволив окреслити витoki, побутування, трансформацію творчих спілок у контексті існуючого у той час культурного середовища.

Виклад основного матеріалу. Творчі спілки є громадськими організаціями, тому більша частина їхньої діяльності повинна спрямовуватись на громадянськомістове наповнення культурних практик, зокрема культурно-мистецьких проєктів, що ними організуються або в яких вони є активними учасниками. Діяльнісний характер культурних практик у розбудові громадянського суспільства – важливий вимір реформування громадського життя. Громадянське суспільство та культурні практики сходяться на рівні ціннісних систем суспільства.

«Державна підтримка творчих спілок в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення» – це тема слухань у Комітеті з питань гуманітарної та інформаційної політики Верховної Ради України, що вперше відбулися у 2021 році. У своєму виступі Голова Координаційної Ради Національних творчих спілок Є. Шевченко наголосив, що мета слухань полягає у «глибокому аналізі практики щодо професійних творчих працівників, а також удосконалення механізмів державної підтримки національних творчих спілок як важливої складової сучасної мистецької спільноти та громадянського суспільства» [4], тим самим, підкресливши важливість співпраці творчих спілок і громадянського суспільства. Але варто відразу застерегти, що творчі спілки в Україні є незалежними від держави, органів місцевого самоврядування, політичних партій, громадських організацій, тому тут можлива тільки добровільна співпраця на паритетних, рівноправних умовах. Такий кластерний підхід зробить обопільну роботу більш ефективною. Потужними репрезентантами нового ціннісного домінування в сучасному українському континуумі стають культурні практики творчих спілок.

Ознайомлення з діяльністю творчих спілок демонструє поповнення культурного простору України громадянськомістовими культурно-мистецькими проєктами. Формат статті не дозволяє нам звернутись до практичного досвіду всіх творчих спілок, що наявні в Україні, тому ми зупинимось на окремих прикладах, що ілюструють характерні аспекти заявленої нами теми.

Громадське добровільне творче об'єднання митців і мистецтвознавців, які генерують нові художні ідеї та проєкти

спрямовані на «відродження, утвердження та розвиток усіх різновидів українського образотворчого мистецтва як невіддільної складової частини світової культури» [1, 16] – це Національна спілка художників України. Її діяльність базується на громадянськомістових засадах, а саме: консолідації митців, формуванні мистецького середовища, забезпеченні свободи творчості, сприянні професійному зростанню, соціальному захисті її членів.

Спілка організує заходи громадянського спрямування: Всеукраїнські художні виставки «День Незалежності України», «День художника», «Різдвяна художня виставка», Всеукраїнська виставка декоративно-ужиткового мистецтва «Світ Божий як Великдень», Триєнале книжкової графіки, виставки претендентів на здобуття премій С. Шишка, К. Білокур, М. Деревуса та ін. [1, 64]. Зокрема, Всеукраїнська історична бієнале «Україна від Трипілля до сьогодення в образах сучасних художників» присвячена утвердженню духовної незалежності України, де митці експонують свої творчі надбання, у яких відтворюють найважливіші та найбільш знакові події і постаті держави. Спілка у своїй діяльності використовує традиційні форми культурної практики, але на сучасному етапі наявні новітні форми (інсталяція, хепенінг, перформанс, відео-арт), тому Спілці активніше потрібно їх використовувати та популяризувати, реалізуючи концепцію взаємодії між людиною і суспільством.

Регіональний культурний простір Рівненщини заповнює Рівненська обласна організація Національної спілки художників України. Її завдання – сприяння розвитку та підтримка українського національного образотворчого мистецтва. Історія її створення бере свої початки у повоєнні роки, коли в місті відкрилась артіль художників-оформлювачів, які в 1951 році об'єднались у товариство «Укоопхудожник». 1963 року у Рівному створені виробничі майстерні Художнього фонду України, 1993 року — художньо-виробничий комбінат Художнього фонду Спілки художників України. 1989 року була заснована Рівненська обласна організація Національної спілки художників України. Її очолив К. Литвин, 1998 року – М. Ліханов, з 2004 р. – Ф. Бобрик, з 2012 р. – Т. Лукашевич, а з 2017 р. – П. Подолець, заслужений художник України. Художники Рівненщини у своїх творах увічнюють історію рідного краю, славних земляків, зміни у роки незалежної Української держави, красу довкілля.

Різновекторність тематики художніх творів поляризується від побутової сценки до філософського її узагальнення.

Доробок рівненських художників представлений оригінальними художніми полотнами, вітражами, монументальною скульптурою, мозаїкою, розписом, металопластикою, декоративно-прикладними виробами. Мистецтво тяжіє до поліфункціональності, створюючи універсальну цілісну художню модель світу, що, в свою чергу, вирішує завдання соціально-культурного розвитку особистості, комунікуючи активізує конкретно-почуттєвий соціальний досвід, мотивує людську поведінку, впливаючи на смислоутворюючі чинники життя особистості. Різноманітність та розмаїття тематики художніх витворів має громадяноформуючий аспект.

Художники Рівненщини експонують свої роботи у Рівненському обласному краєзнавчому музеї, інших музеях області та України, у виставкових залах, зокрема, Рівненської обласної організації Національної спілки художників України, галереях, салонах-магазинах. Помітним позитивним явищем у галерейному житті Рівненщини були, свого часу, арт-кав'ярня "Сальвадор Далі" О. Купчинського та арт-галерея "ЗУЗА", що часто організовували імпрези громадянськомістовного характеру. У рамках започаткованих в арт-галереї О. Купчинського проєктів "Провідні фотохудожники світу", "Провідні фотохудожники України", "Кращі фотоклуби України" відбувались десятки фотовиставок, тематичних вечірок, презентацій тощо.

Культуротворчим результатом діяльності художників є проведення виставок, презентацій, майстер-класів, вернісажів, пленерів, лекцій, культурологічних конференцій. Вони презентують живописні полотна, різноманітні сувеніри, різьблені й керамічні вироби, вишивку. До прикладу, у грудні 2019 р. у малій виставковій залі Рівненського обласного краєзнавчого музею відбулося відкриття виставки «Зима, ніби справжня любов...», на якій були представлені картини рівненських художників – О. Гурістюка, В. Гвоздинського, В. Пашковського, Є. Чорного, М. Годуна та ін., а також, роботи народних майстрів, святкові атрибути та символи, новорічні іграшки, листівки. Інший приклад: 2020 року у виставковій залі Рівненського обласного краєзнавчого музею відбулося відкриття персональної художньої виставки рівненського

художника, члена Національної спілки художників В. Гвоздинського «Барви рідного краю». На персональній виставці представлені творчі роботи за останні вісім років творчої діяльності художника. Твори були написані під час багатьох творчих всеукраїнських та міжнародних пленерів. Митець за цей період побував у багатьох куточках України та за її межами. З 1973 року художник постійно бере участь в обласних, всеукраїнських та зарубіжних виставках. У творчому доробку В. Гвоздинського більше 30 персональних виставок в Україні, вісім міжнародних виставок в Азербайджані, Білорусі, Польщі, Чехії. У своїй творчості художник віддає перевагу безпосередньому спілкуванню з природою, архітектурною спадщиною, сучасним міським пейзажем. Його вроджена властивість мислити категоріями пленерності знаходить відповідну фактуру живопису. У творчості В. Гвоздинського домінує пейзажний жанр. Його роботи по особливому теплі та сонячні. Поряд з олією, улюбленою технікою художника залишається акварель, що, за висловом В. Гвоздинського, не припускає помилок, потребує дисципліни, самовідданості та швидкої роботи. Свою громадянську позицію митець демонструє, подарувавши чимало робіт Рівненському обласному краєзнавчому музею, де їх можна споглядати під час художніх виставок та експозицій.

Спілка є організатором благодійних вернісажів, виставок-продажів художніх творів з метою збору коштів для вояків.

Важливою віхою у творчості митців стали пленери, що набули популярності у Словаччині, Польщі, Туреччині, Білорусі, Литві. Налагодження міжнародних зв'язків – одне із векторів діяльності Спілки. У 2003 році польські митці запросили велику групу рівненських художників на пленер, що стало поштовхом до їх проведення і на Рівненщині. На сьогодні це вже традиція. За підтримки управління культури і туризму Рівненської обласної державної адміністрації та управління культури міськвиконкому організовуються пленери на різних локаціях краю. У подальшому ці та інші мистецькі твори демонструються на виставках, що організовує Спілка, а їх щорічно буває понад двадцять. Так, один із пленерів відбувся в Острозі на базі Національного університету «Острозька академія» (НаУОА). На цю мистецьку подію завітали художники з Києва – Ю. Нікітін, Львова – Л. Коврига та Рівненщини – О. Гурістюк. Цей пленер

особливий тим, що кожен з художників отримав персональне завдання відповідно до стилю та жанру, в якому він працює. Творча діяльність особистості дає можливість зрозуміти її світобачення. Зокрема, О. Гурістюк мав намалювати «музику», Л. Коврига – пейзажі Острога та академії, Ю. Нікітін – портрети почесних академіків. Уже не вперше організовує пленери острозький мистецтвознавець М. Бендюк. Перший пленер почався з того, що Т. Більчук (український художник, громадський діяч, лицар ордена Героїв Небесної Сотні) запропонував НаУОА провести пленер для студентів Київської та Львівської академії мистецтв. Далі були пленери організовані разом з Національною спілкою художників України.

Культурні практики виступають механізмом створення культурного конструкту, що «трансформує культуру та детермінує знакову реальність». Вони також «розглядаються як ресурс для конструювання символічного статусу місця, як джерело створення вражень від території, її емоційного сприйняття і оцінки значущості, що безпосередньо пов'язано з символічним капіталом місця» [3, 8]. Створенням дизайнерських проєктів, що мають соціальну та культурну затребуваність, займаються члени Спілки дизайнерів України. Демократичні перебудовчі процеси «зумовили певну модернізацію Спілки художників: в її структурі виокремили секцію художнього проєктування та дизайну, оформилися нові напрями діяльності, збільшилася чисельність молодих митців у складі організації. У 1987 році утворилася Спілка дизайнерів України» [9, 11].

Рівненську обласну організацію Спілки дизайнерів України очолює О. Литвин. Актуальність теми, гострота висвітлення поціновується фахівцями і як результат - присутність його робіт у каталогах, альбомах виставок і, зрештою, запрошення на участь у подальших проєктах. Він створив майже 300 логотипів, працює над оформленням обкладинок для книжок, у міжнародних каталогах надруковані створені ним плакати. Його роботи характеризує культуротворчий підхід, а громадянська позиція проєктується на ті акції, що організовуються Спілкою.

Так, співпраця Рівненської обласної організації Спілки дизайнерів України з Київським університетом ім. Б. Грінченка, Комунальним закладом «Рівненський обласний краєзнавчий музей», Рівненським

економіко-технологічним коледжем Національного університету водного господарства і природокористування стали основою для створення виставок та презентацій системи ідентифікаційної (візуальної) розробки логотипу та фірмового стилю. Спочатку це була персональна виставка дизайнерських робіт старшого викладача кафедри дизайну Київського університету ім. Б. Грінченка О. Штрамила «ЛОГО-ЗНАК». Успіх цього проєкту призвів до подальшої співпраці – результатом чого стала виставка-презентація робіт його студентів і була присвячена роботам в галузі айдентики та яскраво показала пошуки, експерименти, методи та досягнення молодих дизайнерів, які опановують професію. Їх ціннісні орієнтири знаходяться у процесі культуротворення громадянського суспільства, яке сьогодні потребує нових, креативних підходів до бачення та створення логотипів в усіх сферах життєдіяльності. Зокрема, в одному з дипломних проєктів було представлено фірмовий стиль та систему візуальної ідентифікації Рівненського обласного краєзнавчого музею та його Фонду. На презентації можна було скласти уявлення про логотипи, каталог музею, карту-путівник, зразки бейджів, візиток, різноманітну рекламну продукцію.

Громадянська позиція членів Спілки ілюструється їх участю у конкурсі плакату напередодні виборів до місцевих органів влади. Всеукраїнський конкурс плакатів «Твоя влада. Знай своє місце» організовує «Центр спільних дій», завдання якого популяризувати участь громади у житті місцевого самоврядування та впливати на ухвалення рішень місцевої влади. Плакат дозволяє розкрити лаконічно, дієво багатовимірність будь-якої теми, а на цьому конкурсі вона є громадянотворюючою і представлена питальними реченнями: «Де моє місце у системі місцевого самоврядування? Як виглядає дієва «влада-громада»? Контролювати чи довіряти? Участь у прийнятті рішень: одноразово чи постійно? Місцева влада: близько чи далеко?». Цей конкурс об'єднав митців, менеджерів, бізнесменів, громадських активістів, представників місцевої влади та мешканців громад. До складу журі увійшли як фахівці, так і представники громадських активістів, а серед номінацій є приз глядацьких симпатій [8].

Члени Рівненської обласної організації Спілки дизайнерів України є постійними

учасниками Міжнародного трієнале плакатів «4-й БЛОК», що проходить у Харкові упродовж уже 30-ти років. По завершенні трієнале у Рівному організуються виставки робіт дизайнерів, які були його учасниками. На виставці 2018 року було представлено колекцію з 60-ти робіт дизайнерів різних країн світу – учасників Міжнародної виставки екологічного плакату «4-й БЛОК», присвяченої дню пам'яті Чорнобильської трагедії та Дню дизайнера України. У 2020 році відібрали в експозицію цього мистецького заходу плакат О. Литвина, на якому зображена планета Земля у пластиковій пляшці. Як коментує автор: «Хотів підкреслити, як землю знівечила людина, і застерегти: не зупинимось – нинішнє глобальне потепління видасться нам квіточками» [5]. Рівненські дизайнери, що переймаються соціальними та екологічними проблемами, долучились також до участі у конкурсі ілюстрацій «Подивися, як клімат змінився» у співпраці з Центром екологічних ініціатив «Екодія». Завдання учасників – намалювати ілюстрацію про наслідки клімату: танення льодовиків, підняття рівня моря, затоплення територій, екстремальні природні явища, відсутність зими, опустелення, вимирання видів, переселення людей тощо. Дизайнери своєю громадянською позицією, що проявляється у їхніх роботах допомагають іншим побачити одну з найнагальніших проблем, що загрожує довкіллю.

Систематично у мистецьких установах Рівного відбуваються спільні та персональні виставки провідних дизайнерів України, де вони презентують свої проекти, сприяючи «розвитку дизайнерської діяльності в Україні, підвищенню її значення у вирішенні соціально-економічних завдань, розвитку національної культури та мистецтва, творчої діяльності у галузі створення культурних зразків конкурентоздатної продукції», - як заявлено у Статуті Рівненського обласного осередку Спілки дизайнерів України [7, 3].

Наукова новизна полягає у виявленні громадянсько-формуючого потенціалу культурних практик творчих спілок.

Висновки. Систематизацію подальшої діяльності творчих спілок представляємо наступними кейсами: перший – змістонаповнюючий: культуротворча місія інститутів громадянського суспільства, серед яких і творчі спілки, спрямована «на відродження української культури, забезпечення культурних потреб громадян, визнання культури як основи національної ідеї, формування культурного простору

України» [2, 286]; другий – тематико-констатуючий: актуальність та різновекторність характеризує тематику культурних практик, зокрема, це івенти патріотичного, громадянського, національного, екологічного, благодійного, художньо-естетичного спрямування, приурочені до державних свят, ювілеїв та успіхів визначних особистостей, історичних, сучасних та регіональних подій, отримання іменних премій та їх публічне презентаційне вручення; третій – формотворчий: діяльність творчих спілок як інститутів громадянського суспільства спрямована на розвиток культуротворчих ініціатив, що представлені культурними практиками у їх формотворчому розмаїтті: це фестивалі, свята, виставки, вернісажі, пленери, конкурси, бієнале, трієнале, презентації, майстер-класи, інсталяції, хепенінги, перформанси, відео-арт тощо; четвертий – організаційно-кластерний: організація співпраці творчих спілок, окремих митців з об'єднаними територіальними громадами, використовуючи громадянський активізм населення з метою культурного розвитку локальних територій та створення логотипів дизайнерами. ОТГ варто використовувати як місце для особистої творчості, проводячи майстер-класи, пленери тощо; п'ятий – арт-терапевтичний: діяльність творчих спілок рекомендуємо спрямовувати, окрім традиційних культурно-мистецьких проєктів, на реабілітаційні культурні практики для учасників АТО, ООС, людей з особливими потребами, потерпілими від пандемії COVID-19 та локдаунів; шостий – просвітницький: в умовах карантину доцільно активізувати діяльність творчих спілок в онлайн-режимі, організуючи уроки, майстер-класи, лекції, тести, відео мистецтвознавчого спрямування. Все це сприятиме зросту затребуваності діяльністю митців. Такий підхід зробить ефективним процес культуротворення громадянського суспільства, залучивши до нього широкі верстви населення.

Література

1. Аналітичний звіт за результатами оцінювання ефективності застосування окремих законодавчих актів України, що регламентують державну підтримку творчих спілок / підготовлено П.М. Білашем. К., 2021. 101 с.

2. Копієвська О.Р. Трансформаційні процеси в культурних практиках України: глобальний, глокальний контекст та локальні особливості (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : дис. ... доктора культурології : 26.00.06. К., 2018. 487 с.

3. Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство: матеріали міжнародного симпозиуму, 6 червня 2019 р. М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. К.: НАКККиМ, 2019. 403 с.

4. Національні творчі спілки (загрози, виклики, перспектива). URL : <https://nuau1938.wixsite.com/nuau/single-post/> (дата звернення : 24.02.2021)

5. Омельчук, І. (2021) Голова спілки дизайнерів Рівненщини Олександр Литвин: «Наша місія – зробити світ бодай трішечки кращим». URL : <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/golova-spilki-dizajneriv-rivnenshini-oleksij-litvi/> (дата звернення : 04.01.2021).

6. Романенко Г.О., Шейко В.М. Еволюція художніх і літературних об'єднань України: історико-культурологічний вимір: монографія. Київ: Ін-т культурології Акад. мистец. України, 2008. 208 с.

7. Статут Рівненського обласного осередку Спілки дизайнерів України (нова редакція). Рівне, 2016. 10 с.

8. Центр спільних дій. URL : <https://www.centrea.org/pro-konkurs?fbclid=IwAR04Evg5ua9vflMRs1Fc6Yn1L2kQp2AebjDEShQEHZrruCw95wqJNblldc0> (дата звернення : 28.12.2020).

9. Шейко В.М. Еволюція провідних літературних об'єднань України у 20-х рр. XX ст.: культурологічний аспект. Культура України. X. : ХДАК, 2012. вип. 38. С. 4-18.

the beginning of the XXI century): Doctor's thesis. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].

3. Cultural and artistic studies of the XXI century: scientific-practical partnership (2019): Proceedings of the International Symposium, June 6, 2019. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].

4. National creative unions (threats, challenges, prospects). URL: <https://nuau1938.wixsite.com/nuau/single-post/> (access date: 24.02.2021) [in Ukrainian].

5. Omelchuk, I. (2021). Chairman of the Union of Designers of Rivne Region Oleksiy Lytvyn: «Our mission is to make the world a little better». URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/golova-spilki-dizajneriv-rivnenshini-oleksij-litvi/> (access date: 04.01.2021) [in Ukrainian].

6. Romanenko, G. O., & Sheiko, V.M. (2008). Evolution of artistic and literary associations of Ukraine: historical and cultural dimension: monograph. Kyiv: Inst. Of Cultural Studies Acad. Artist [in Ukrainian].

7. Charter of the Rivne regional branch of the Union of Designers of Ukraine. (2016). (new edition). Rivne: N.p [in Ukrainian].

8. Joint Action Center. URL: <https://www.centrea.org/pro-konkurs?fbclid=IwAR04Evg5ua9vflMRs1Fc6Yn1L2kQp2AebjDEShQEHZrruCw95wqJNblldc0> (access date: 28.12.2020) [in Ukrainian].

9. Sheiko, V. M. (2012). The evolution of the leading literary associations of Ukraine in the 1920s: a culturological aspect. Culture of Ukraine, 38, 4-18 [in Ukrainian].

References

1. Bilash, P. M. (2021). Analytical report on the results of evaluating the effectiveness of the application of certain legislative acts of Ukraine that regulate state support of creative unions. Kyiv: N.p. [in Ukrainian].

2. Kopievska, O. R. (2018). Transformational processes in cultural practices of Ukraine: global, glocal context and local features (the end of the XX -

*Стаття надійшла до редакції 22.03.2021
Отримано після доопрацювання 05.04.2021
Прийнято до друку 14.04.2021*